

बुकले K. 9 (by itself in Veda).—4 Vicinity, proximity, neighbourhood, presence; नाधीयीत इमशानांते ग्रामांते Ms. 4. 116; Y. 2. 162; 1. 143; गंगाप्रातांतविरूद्धशब्दं (गह्वरं) R. 2. 26; पुंसो यमांते ब्रजतः P. 2. 115 going into the vicinity or presence of Yama; अन्योन्यामंत्रणं यस्याज्जनांते तज्जनांतिके S. D.; यां तु कुमारस्यांते वाचमनापथास्तां मे ब्रूहि Sat. Br. (These four senses are allied).—5 End, conclusion, termination (opp. आरंभ or आदि); सेकांते R. 1. 51; दिनांते निहितं R. 4. 1; मासांते, पक्षांते, दशाहांते &c.; एकस्य दुःखस्य न यावदंतं गच्छाम्यहं पारमिवर्णवस्य Pt. 2. 175; व्यसनानि दुरंतानि Ms. 7. 45; दशांतमुपैयवान् R. 12. 1 going to the end of the period of life (end of the wick); व्यसनं वर्धयत्येव तस्यांतं नाधिगच्छति Pt. 2. 180; oft. in comp. in this sense, and meaning 'ending in or with,' 'ceasing to exist with,' 'reaching to the end'; तदंतं तस्य जीवितं H. 1. 91 ends in it; कलहांतानि हर्म्याणि कुवाक्यांतं च सौहृदं। कुराज्जातानि राष्ट्राणि कुरुमांतं यशो वृणां || Pt. 5. 76; फलोदयांताय तपःसमाधये Ku. 5. 6 ending with (lasting till) the attainment of fruit; यौवनांतं वयो यस्मिन् Ku. 6. 44; R. 11. 62, 14. 41; विपदंता ह्यविनीतसंपदः Ki. 2. 52; युगसहस्रांतं ब्राह्मं पुण्यमहर्षिदुः Ms. 1. 73 at the end of 1000 Yugas; प्राणांतं वृद्धं Ms. 8. 359 capital punishment (such as would put an end to life).—6 Death, destruction; end or close of life; धरा गच्छत्यंतं Bh. 3. 71 goes down to destruction; योगनांते तनुस्यजां R. 1. 8; एका भवेत्स्वस्तिमती त्वदंते 2. 48; 12. 75; ममाप्यंतं S. 6; अद्य कांतः कृतांतो वा दुःखस्यांतं करिष्यति Udb.; ओषध्यः फलपाकांताः Ms. 1. 46; अंतं या To be destroyed, perish, be ruined.—7 (In gram.) A final syllable or letter of a word; अजंत ending in a vowel; so, हलंत, सुबंत, तिडंत &c.—8 The last word in a compound.—9 Ascertainment, or settlement (of a question); definite or final settlement; pause, final determination, as in सिद्धांत; उभयोरपि वृद्धौ तस्त्वेनयस्तस्त्वर्थांशानि Bg. 2. 16 (सदसतोः इत्यर्थः).—10 The last portion or the remainder (n. also); निशांतः, वेदांतः, &c.—11 Underneath, inside, inner part; शुष्मदीयं च जलति गृहं Pt. 4 in water, underneath water; सुप्रकुत्स्य दंभस्य

ब्रह्माप्यंतं न गच्छति Pt. 1. 202 does not penetrate or dive into, sound, fathom; आशंकितस्यांतं गच्छामि M. 3 shall dive deep into, fully satisfy, my doubts.—12 Total amount, whole number or quantity.—13 A large number.—14 Nature, condition; sort, species; एतदंतास्तु गतयो ब्रह्माद्याः समुदाहृताः Ms. 1. 50.—15 Disposition; essence; शुद्धांतः [cf. Goth. *andeis*, and; Germ. *ende* and *ent*; also Gr. *anti*; L. *ante*].—Comp.—अवशाधिन् m. [अंते पर्यंतदेशे अवशेते] a *chāṇḍāla*.—अवसाधिन् [नखकेशानामंतं अवसातुं छेत्तुं शीलमस्य, सौ-णिने] 1. a barber. 2. a *chāṇḍāla*, low-caste.—3. N. of a sage see अंत्यावसाधिन् (अंते पश्चिमे वयसि अवस्यति तत्त्वं निश्चिनोति).—उदात्त a. having the acute accent on the last syllable. (—त्तः) the acute accent on the last syllable; P. VI. 1. 199.—कर, करण, कारिन् a. causing death or destruction, fatal, mortal, destructive; क्षत्रियांतकरणोऽपि विक्रमः R. 11. 75 causing the destruction of; राज्यांतकरणावेतौ द्वौ शोषौ पृथिवीक्षितां Ms. 9. 221; अहंमंतकरो नूनं ध्वांतस्येव दिवाकरः Bk.—कर्मन् n. death, destruction; णी अंतकर्मणि Dhātupāṭha.—कालः, वेला time or hour of death; स्थित्वास्यामंतकालेऽपि ब्रह्मनिर्वाणमृच्छति Mb.—कृन् m. death; वर्जयेदंतकृन्मर्त्यं वर्जयेदनिर्लोऽनलं Rām.—ग a. having gone to the end of, thoroughly conversant or familiar with, (in comp.); शाखांतगमयाध्वये Ms. 3. 145.—गति, गामिन् a. perishing.—गमनं 1. going to the end, finishing, completing; प्रारब्धस्य न द्वितीयं बुद्धिलक्षणं—2. death, perishing, dying.—चर a. 1. walking about, going to the borders or frontiers.—2. completing or finishing (as a business &c.).—ज a. last born.—कीपकं a figure of speech (in Rhetoric).—पालः 1. a frontier-guard, guarding the frontiers; °वुर्गे M. 1; त्वसीयेनांतपालेनावस्कंय गृहीतः *ibid.*—2. a door-keeper (rare).—भव, भाव a. being at the end, last.—लीन a. hidden, concealed.—लोपः dropping of the final of a word.—वासिन् (°ते °) a. dwelling near the frontiers, dwelling close by. (—m.) [अंते गृहसमीपे वस्तुं शीलं यस्य] 1. a pupil (who always dwells near his master to receive instruction); P. IV. 3. 104; VI. 2. 36; Ms. 4. 33.—2. a *chāṇḍāla* (who dwells at the extremity of a village).—वेला = कालः q. v.

—व्यापत्तिः / change of the final syllable, as in भेद्य from मिह Nir.—शय्या 1. a bed on the ground.—2. the last bed, death-bed; hence death itself.—3. a place for burial or burning.—4. a bier or funeral pile.—सत्क्रिया last rites, funeral ceremonies, obsequies.—सङ्ग m. a pupil, तनुपासते गुरुमिवांतसङ्गः Ki. 6. 34.—स्वरितः the svarita accent on the last syllable of a word. अंतक a. [अंतयाति, अंतं करोति, ण्वल्] Causing death, making an end of, destroying; सूर्यकांत इव ताडकांतकः R. 11. 21; क्रोधांधस्तस्य तस्य स्वयमिह जगतामंतकस्यांतकोहं Ve. 3. 30.—कः 1 Death.—2 Death personified, the destroyer, Yama, the god of death; नांतकः सर्वभूतानां कृष्यति Pt. 1. 137; क्वचिप्रभावान्मयि नांतकोऽपि प्रभुः प्रहर्तुं R. 2. 62.—3 A border, boundary.—Comp.—दुह Vēd. provoking death; Rv. 10. 132. 4.

अंततः *ind.* [अंत-तसिल्] 1 From the end.—2 At last, finally; at length, lastly.—3 In part, partly.—4 Inside, within.—5 In the lowest way; (opp. मुख्यतः, मध्यतः); (अंततः may have all the senses of अंत).

अंतवत् a. [अंतं अस्यर्थे मनुप्] Having an end; limited; perishable; अंतवंत इमे देहा निस्वस्योक्ताः शरीरिणः Mb., स हैतानंतवत उपास्तं तवतः स लोकाभ्यजयति Bri. Ar. Up.

अंते *ind.* (loc. of अंत; oft. used adverbially) 1 In the end, at last, at length, lastly, finally.—2 Inside.—3 In the presence of, near, close by.—Comp.—वासः 1. a neighbour, companion; तव वा इमं जेवासास्त्वमेवैभिः संबिबस्व Ait. Br.—2. a pupil; रतानि शृण्वन्वयसां गणो जेवासास्त्वमाप स्फुटमंगनानां Si. 3. 55; Ve. 3. 7.—वासि *ind.* in a state of pupilage, (*in statu pupilari*).—वासिन् = अंतवासिन् q. v. above.

अंतम a. Ved. Nearest, next; शिक्षा अंतमस्य Rv. 1. 27. 5; तनुपा अंतमो भव 6. 46. 10; intimate, very close or familiar.

अंतर *ind.* [अम्-अरन् तुडागमश्च Up. 5. 60, अमेस्तुद्व] 1 (Used as a prefix to verbs and regarded as a preposition or गति) (a) In the middle, between; in, into, inside; °हन्, °भा, °गम्, °भू, °द, °ली &c. (b). Under —2 (Used adverbially) (a) Between, betwixt, amongst, within; in the middle or interior, inside (opp. बहिः); अवहृतांतः R. 2. 32 burnt